

Lexikon des Mittelalters. Redaktion: Dr. Liselotte Lutz, Dr. Joyce M. McLellan, Ulrich Mattejiet, Frank Weyrich, Dr. Gloria Widhalm. Lieferung 1: Aachen – Ägypten. München, Artemis Verlag, 1977. DM/SFr. 32,- pro Lieferung (gælder kun ved subskription, indtil 1. bind er helt udkommet).

Det af humanisterne etablerede begreb »middelalderen« lever et sejt liv. Nu er også på europæisk basis tiden moden for det, man i Skandinavien allerede gik i gang med i 1950'erne ved *Kulturhistorisk leksikon for nordisk middelalder*, den nu tilendeførte encyklopedi over en forskergenerations viden om og syn på nordisk middelalder. Den generation, der kommer til orde i *Lexikon des Mittelalters*, er dybt påvirket af middelalderstudiets renæssance i tiden efter 2. verdenskrig såvel i den tyske forbundsrepublik og flere europæiske lande som i en række gamle og nye engelske og amerikanske universiteter, hvor man efter behov kunne bygge reprint-biblioteker op med de for middelalderstudiet nødvendige håndbogssamlinger.

Der er tale om en encyklopedi i 5 store bind på hver 1128 tospaltede sider. Tidsafgrænsningen er 300–1500. Værket skal ikke blive europæicentrisk, fremgår det af tegnelsen på medarbejdere, men synes dog begrænset til kristendommens, jødedommens og islams verden, med vægt på historie, teologi og filosofi og med et stærkt islæt af naturvidenskab, teknologi, litteratur, kunst og musik. Det er en ordentlig mundfuld; med tanke på tidsomfanget rejser det metodiske spørgsmål sig, hvordan man kan behandle gennemgående temaer over så stort et tidsrum. Et eksempel: Første hæftes største bidrag synes at være artiklen *Adel*, spalte 118–141. Første hovedbidrag om centraleuropæiske forhold får 9½ spalte, heraf godt 2 bibliografi; »Spätantike« ½ spalte, »Italien« 2½, »Byzanz« 2, »Altrussland« 4, »Westslawen« godt 1, »Litauen« 2, »Ungarn« 1, »Skandinavien« ½, og for den engelske adel henvises til en kommende artikel »Nobility«.

Traditionelt er, at lange tema-artikler afveksler med et stort antal almindelige korte opslagsartikler til enkelte personer, steder og begreber. Overalt er der i vidt omfang taget forkortelser i brug; det er også efterhånden et traditionelt træk i encyklopedier. Man nærmer sig telegramstil. Det ny leksikon vil blive et brugeligt værk!

Danske bidrag findes af O. Schiørring. Skandinavien må dog hyppigt affinde sig med at blive behandlet af ikke-skandinaviske forskere (eks. *Adel*, Skandinavien, af H. Ehrhardt, eller en lille detalje om Skandinavien af Edith Ennen under art. *Abteistadt*; spalte 64 hævdes, at »in Skandinavien, wo alte Abteien fehlen, gibt es keine Abteistädte« – men hvad med Næstved? Og Tommarp og Vä i Skåne?).

Tager man de nævnte præmisser for givne, og hvis man accepterer dem og deres virkninger, så må man hilse værket som værende af høj kvalitet inden for de givne rammer. Udvalgskriterierne for opslagsord og valget af medarbejdere synes i det hele at give grund til håb om, at *Lexikon des Mittelalters* skal blive for Middelhavsverdenen og det middelalderlige Europa, hvad KLNMs er blevet for Norden: en encyklopedi over en hel forskergenerations måde at anskue denne store epoke, og at sammenfatte tidligere generationers arbejdsresultater i de aspekter, man i dag betragter som de væsentligste.

Tore Nyberg

Georg Simon: Gotisk skrift – læsning af slægts- og lokalhistoriske kilder. Slægts- og lokalhistorikerens håndbøger nr. 2. København, Dansk historisk håndbogsforlag 1977. Kr. 66,10.

Udgiveren har villet gå nye veje ved udvalget af skriftstykker til optræning i læsning af nygotisk skrift. 27 af de 55 reproducerede aktstykker, som rækker fra 1907 til ca. 1550 i baglæns orden, hidrører fra en jysk gårds privatarkiv, hvorved adkomster i videste forstand får en overvægt. Resten fordeler sig med 25 og 3 stk. fra rigsarkivet og landsarkivet